

ВІДГУК

офіційного опонента – доктора юридичних наук, професора, заслуженого юриста України Журавльова Дмитра Володимировича на дисертацію Притолок Наталі Миколаївни на тему «Адміністративно-правове регулювання реалізації спеціальних заходів з попередження насильства в сім'ї», подану на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право

1. Ступінь актуальності обраної теми

Фізичні, психологічні та соціальні наслідки домашнього насильства, як і форми та методи запобігання домашньому насильству для жертви та її родини були і, ймовірно, залишаються недостатньо дослідженими та зрозумілими. Незважаючи на те, що в більшості випадків домашнє насильство залишається таємним, оскільки до уповноважених органів за захистом звертається занадто мала кількість жертв такого насильства, наші знання про тривожні масштаби цієї проблеми зростають.

Дослідження в різних країнах показують наскільки серйозними можуть бути наслідки домашнього насильства, і спонукають міжнародні організації, що займаються охороною здоров'я вважати це проблемою першого порядку. Багато урядів, в тому числі Україна, розробили плани щодо зменшення кількості випадків вчинення домашнього насильства, однак це не означає, що вони включають цю фактичну проблему серед своїх політичних пріоритетів.

Проблема домашнього насильства має глибоке коріння в Україні, і хоча війна, без сумніву, посилила її, її неможливо пояснити лише конфліктом. Для багатьох чоловіків у країні ієрархія сім'ї зрозуміла — чоловік, перш за все, годувальник. Він багато працює, щоб забезпечити дружину і дітей, і тому має право приймати всі важливі рішення. У той же час багато чоловіків виростили в середовищі, відкритому для насильства. Тому фізичне покарання стало прийнятним способом вирішення конфліктів. Але навіть ті, хто ухиляється від побиття своїх дружин або дітей, можуть використовувати свою роль годувальника, щоб підтримувати контроль у сім'ї.

За останні кілька років правова система України зробила кроки у вирішенні проблеми домашнього насильства, але для деяких закон закінчується там, де починається поріг дому. Чоловіки часто сприймають те, що відбувається між ними та членами їх сім'ї, як особисту справу, і місцева влада та правоохоронні органи схильні поділяти їхню думку, що в свою чергу змушує законодавця постійно вдосконалювати адміністративно-правове регулювання заходів щодо протидії та запобігання насильства в сім'ї. Викладені аргументи переконують в актуальності та своєчасності дисертації Притолок Наталі Миколаївни на тему «Адміністративно-правове регулювання реалізації спеціальних заходів з попередження насильства в сім'ї».

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх новизна

Дисертаційна робота характеризується системним підходом до предмету дослідження. Слід відзначити обґрунтованість наведених дисертанткою висновків, які базуються на грамотному використанні сукупності методів і прийомів наукового пізнання. Метод діалектики дозволив сформулювати теоретико-методологічні засади насильства в сім'ї, розкрити його ознаки та причини як соціального явища. Історичний метод використано щодо розкриття генезису розвитку адміністративно-правового регулювання реалізації заходів з попередження насильства в сім'ї в Україні. Емпіричний метод опису застосовано щодо розкриття сучасного стану адміністративно-правового регулювання реалізації заходів з попередження насильства в сім'ї. Теоретичні методи аналізу та синтезу дозволили визначити сучасні особливості та сформулювати новітні тенденції адміністративно-правового регулювання реалізації спеціальних заходів з попередження насильства в сім'ї. Формально-юридичний метод використано при аналізі чинного національного, міжнародного та зарубіжного законодавства. Метод узагальнення став у нагоді при формуванні

особливостей аналізованого предмету дослідження. Функціональний метод застосовано щодо розкриття системи установ та недержавних організацій, на які покладається здійснення заходів з попередження насильства в сім'ї. Порівняльно-правовий метод дозволив здійснити аналіз зарубіжного досвіду адміністративно-правового регулювання реалізації спеціальних заходів з попередження та протидії насильства в сім'ї. Метод правотворчості використано при визначенні конкретних напрямків вдосконалення законодавства у сфері протидії насильства в сім'ї. Конкретно-соціологічний використано при проведенні авторського соціологічного опитування.

Мета роботи полягає в тому, щоб на основі комплексного аналізу теорії адміністративного права, норм спеціалізованого законодавства та практики діяльності суб'єктів запобігання та протидії домашньому насильству, розкрити правові засади, визначити сучасні особливості та сформулювати новітні тенденції адміністративно-правового регулювання реалізації спеціальних заходів з попередження насильства в сім'ї. Відповідною гарантією достовірності та теоретичної обґрунтованості наукових положень висновків та рекомендацій, сформульованих авторкою є вірно поставлена мета та завдання дослідження, логіка викладеного матеріалу. Виходячи з аналізу основної частини дисертації, мета дисертаційної роботи в ході виконання дослідження була досягнута, а дисертація є завершеною науковою кваліфікаційною працею.

Робота складається з основної частини (вступу, трьох розділів, що містять дев'ять підрозділів, висновків), списку використаних джерел і додатків. У вступі обґрунтовано актуальність обраної теми дисертації; висвітлено зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, грантами; визначено мету, завдання, об'єкт, предмет та методи дослідження; сформульовано наукову новизну та практичне значення отриманих результатів, розкрито шляхи та форми їх упровадження; визначено апробацію результатів дослідження, структуру та обсяг дисертації.

Розділ 1 «Теоретико-методологічні засади дослідження спеціальних заходів з попередження насильства в сім'ї» містить три підрозділи, у яких розкрито насильство в сім'ї як об'єкт адміністративного права, вивчено генезис правового регулювання цього явища.

Розділ 2 «Види спеціальних заходів з попередження насильства в сім'ї та особливості їх реалізації» складається з трьох підрозділів, присвячених природі та правовому втіленню спеціальних інструментів з реалізації адміністративної діяльності з попередження насильства в сім'ї.

Розділ 3 «Концептуальні засади вдосконалення адміністративно-правового регулювання реалізації спеціальних заходів з попередження насильства в сім'ї» складається з трьох підрозділів, у яких на основі аналізу практичної діяльності уповноважених суб'єктів реалізації спеціальних заходів з попередження насильства в сім'ї сформовано напрямки удосконалення аналізованої сфери.

Завершується робота досить розгорнутими висновками, у яких на основі комплексного аналізу теорії адміністративного права, норм спеціалізованого законодавства та практики діяльності суб'єктів запобігання та протидії домашньому насильству, розкрито правові засади, визначено сучасні особливості та сформовано новітні тенденції адміністративно-правового регулювання реалізації спеціальних заходів з попередження насильства в сім'ї. Висновки дисертації є цілісними, логічними та обґрунтованими, відповідають меті за завданням дослідження та містять важливі теоретичні положення щодо вдосконалення адміністративно-правового регулювання реалізації заходів з попередження насильства в сім'ї в Україні.

Отже, структура повністю відповідає цілям і задачам дослідження, дозволяє послідовно розглянути всі проблеми, визначені авторкою. Обґрунтованість положень, сформульованих у дисертації, підтверджується також критичним аналізом наявних літературних джерел юридичного та методологічного спрямувань.

3. Достовірність і новизна наукових положень, висновків і рекомендацій

Оцінюючи найважливіші здобутки дисертаційного дослідження, варто вказати, що наукова новизна отриманих результатів визначається тим, що дисертація є новітнім комплексним дослідженням адміністративно-правового регулювання реалізації спеціальних заходів з попередження насильства в сім'ї, у якому сформовано низку нових науково-теоретичних та практичних положень, висновків та пропозицій для розвитку спеціалізованого законодавства, практичної діяльності суб'єктів з попередження насильства в сім'ї та теорії адміністративного права.

Ознайомлення із науковим дослідженням дає підстави стверджувати, що основні положення і висновки, які виносяться здобувачкою на захист, мають відповідний, високий ступінь наукової новизни.

Дисертаційне дослідження має обґрунтовані та достовірні наукові висновки, які доповнюють існуючі позиції науковців або по-новому надають вирішення існуючих проблем адміністративно-правового регулювання реалізації заходів з попередження насильства в сім'ї в Україні. Елементи наукової новизни сформульовані коректно, їх кількість та кваліфікаційні ознаки відповідають нормативним вимогам.

4. Значення одержаних результатів для науки й практики та рекомендації щодо їх можливого використання

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що визначені в дисертації теоретичні положення, висновки і пропозиції впроваджено та надалі може бути використано в: – науково-дослідній роботі – наукові рекомендації та висновки можуть бути використані для створення теоретико-методологічної бази удосконалення адміністративно-правового регулювання реалізації спеціальних заходів з попередження насильства в сім'ї; – законотворчій сфері – напрацювання можуть бути використані для

розроблення норм адміністративного та кримінального законодавства на загальнодержавному рівні; – освітньому процесі – під час підготовки та проведення лекцій, навчальних семінарських та практичних занять для здобувачів вищої освіти з навчальних дисциплін «Адміністративне право» та «Актуальні проблеми адміністративного права».

Отже, дисертаційна робота може виступати теоретичною основою для проведення науково-прикладних досліджень у сфері в реалізації заходів, спрямованих на попередження насильства в сім'ї. Висновки та рекомендації, що сформовані авторкою, можуть бути враховані при вдосконаленні чинного національного законодавства.

5. Повнота викладу наукових положень, висновків і рекомендацій в наукових публікаціях, зарахованих за темою дисертації

Основні положення та результати дисертації висвітлено в семи наукових статтях, шість з яких опубліковано у наукових фахових виданнях України, одну – в періодичному науковому виданні іншої держави (Республіка Польща), а також в трьох тезах доповідей на науково-практичних конференціях: «Пріоритетні напрямки розвитку правової системи України (м. Київ 14–15 листопада 2018 р.), «Проблемні питання, досягнення та інновації фундаментальних та прикладних досліджень» 09–10 лютого 2019 р.), «Виклики сучасності та наукові підходи до їх вирішення» (м. Київ, 12–13 серпня 2020 р.).

Таке представлення результатів наукової роботи є достатнім. Кількість публікацій, обсяг, якість, повнота висвітлення результатів та розкриття змісту дисертації відповідає вимогам МОН України. Зазначені публікації повною мірою висвітлюють основні наукові положення дисертації.

Спрямованість науково-практичних конференцій, де відбувалася апробація дисертаційного дослідження, характер статей дисертантки, в яких відображено положення дисертації і результати проведених досліджень,

повною мірою вказують, що дисертація пройшла належну апробацію та є самостійною науковою працею, що має завершений характер.

Ознайомлення з текстом дисертації дає підстави стверджувати, що за структурою та змістом робота відповідає вимогам, що ставляться МОН України. У тексті роботи відображено основні положення, зміст, результати і висновки здійсненого наукового дослідження.

6. Питання для дискусійного обговорення та недоліки дисертаційної роботи щодо її змісту та оформлення

Незважаючи на наукову цінність роботи, дисертація не позбавлена певних недоліків та суперечливих положень, які потребують додаткових пояснень та уточнень.

1. У роботі авторка зосереджує наукову увагу на попередження насильства в сім'ї, при цьому, не залишає поза аналізом запобігання насильству. З позиції авторки, ці поняття слід розмежовувати чи об'єднати?

2 Результати дослідження слід було б впровадити у правозастосовну сферу, зокрема, в діяльність органів місцевого самоврядування.

3. Досить вдало авторка проаналізувала генезис розвитку адміністративно-правового регулювання реалізації заходів з попередження насильства в сім'ї в Україні (підрозділ 1.2). При цьому, певні частини аналізу знаходять своє логічне продовження у підрозділі 1.3 щодо сучасного стану нормативного регулювання, відповідно ці частини дисертації логічно було б об'єднати.

4. У висновках до підрозділу 2.2 здобувачка вказує, що однією із адміністративних особливостей обмежувального припису стосовно кривдника є те, що цей захід «процесуально реалізується в судовому порядку (цивільне судочинство) за заявою жертви, її представників або родичів». Однак, ця ознака не відноситься до предмету адміністративного права чи процесу.

5. Логічно не вірним був аналіз зарубіжного досвіду по закінченні розділу 3, адже цей підрозділ повинен бути першим в порядкувому номері аналізу, для запозичення зарубіжних прогресивних ідей в засади вдосконалення адміністративно-правового регулювання реалізації спеціальних заходів з попередження насильства в сім'ї.

При цьому, вищенаведені зауваження істотно не впливають на високі здобутки роботи, що є новим, актуальним та змістовним дослідженням.

7. Загальні висновки

Дисертаційна робота Притолук Наталі Миколаївни на тему «Адміністративно-правове регулювання реалізації спеціальних заходів з попередження насильства в сім'ї» є завершеною, самостійно підготовленою кваліфікаційною науковою працею, в якій отримані нові науково обґрунтовані та практично цінні результати, що вирішують важливе наукове завдання.

Актуальність обраної теми дисертації, ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, новизна та повнота викладу в опублікованих працях повністю відповідають вимогам МОН України.

Авторкою дотримано норми законодавства про авторське право і суміжні права та надано достовірну інформацію про результати наукової діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідні джерела. У роботі відсутнє привласнення чужих ідей, результатів або слів без оформлення належного цитування.

Отже, дисертаційне дослідження Притолук Наталі Миколаївни на тему «Адміністративно-правове регулювання реалізації спеціальних заходів з попередження насильства в сім'ї» виконане на належному науково-теоретичному рівні, за своєю актуальністю, теоретичним рівнем і практичною цінністю, достовірністю і обґрунтованістю одержаних результатів повністю відповідає вимогам Порядку присудження наукових

ступенів, а його авторка – Притолок Наталя Миколаївна заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

**Офіційний опонент –
заступник керівника
Департаменту з питань громадянства,
помилування, державних нагород –
керівник управління з питань помилування
Офісу Президента України,
доктор юридичних наук, професор,
заслужений юрист України**

[Handwritten signature]
Дмитро ЖУРАВЛЬОВ

Підпис	<i>[Handwritten signature]</i>
ЗАСВІДЧУЄТЬСЯ	
Керівник Департаменту управління персоналом	
" 26	20 22 р.

[Handwritten signature]